

A szegedi ébredők nem kívánják Héjjas Iván és Gömbös Gyula lejövetelét.

Elkedvetlenedtek a szegedi vezérek. Elmaradt a csütörtöki nagy fogadtatás.

Szeged, november 20. (Saját tudósítónktól.) Még emlékeztet, hogy a szegedi ébredők és fájvédők hatalmas plakátokon hirdették, hogy az elmúlt vasárnapi gyűlés nagyjelentőségű. Héjjas Iván és Gömbös Gyula adják meg. Ismeretes az is, hogy csupán a „második garnitúra” érkezett meg — Kiss Meny. ért és Kádár Lehel — és néhány lelkes fiatalember a második garnitúra díszkocsijából fogta ki a lovakat — tévedésből. A szegedi ébredő-vezérek rettenetesen kétségbe voltak esve ezután az esemény után és elkecserekedtek csak nőt akkor, amikor a gyűlésen a blamázs-nak hangjai hallatszottak. A vezérek kétségbeesésükben az utolsó percben attól sem riadtak vissza, hogy a következő sürgőnyt küldjék el sürgősen Héjjas Ivánnak: „Ha Istent ismeri: jöjj! A Szegedi Ébredő Magyarok.”

Héjjas és Gömbös azonban még ennek a táviratnak ellenére is cserben hagyták szegedi társait és illetékes helyen ezt úgy magyarázták meg, hogy Héjjasék is tudják azt, hogy Szegeden nincs mit keresniük. A vasárnapi blamázs után az elkecsereedés csak nőt a szegedi vezetők körében és a fővezetők körében már olyan hangok hallatszottak, hogy ilyen körülmények között — mikor éppen a „nagyvezérek” hagyják cserben Szegedet — nem érdemes dolgozni az ébredő eszméért és komolyan foglalkoztak azzal a tervvel, hogy elhagyják állásukat.

Bizonyos körök erről az elhatározásról azonnal értesítették a budapesti központot, valamint

arról is, hogy a szegedi ébredők kétségbe vannak esve Héjjas és Gömbös magatartásán. Erre azután a központ valamiképpen korrigálni akarta a két „nagy vezér” eljárását és a délutáni lapjukban már arról számoltak be, hogy Héjjas és Gömbös szívükön viselik Szeged ébredését és így csütörtökre le is utaznak Szegedre. Két nap múlva azután a szegedi kedveseztetett vezetők értesítést kapnak a központból, hogy tegyenek meg minden előkészítést a csütörtöki fogadtatásra.

Egyes körök a saját hatáskörükben azonnal hozzáfűttek a nagy ünnep megszervezéséhez és már el is határozták, hogy az állomási díszes fogadtatás után, mivel gyűlést csütörtökre nem lehet tartani, nagyszabású díszvacsort fognak rendezni Héjjasék tiszteletére. Ez azonban nem történt meg. A szegedi ébredők vezérei még ma is abban a hangulatban élnek, ami a vasárnapi blamázs után következett be és minden kedvüket elvesztették a további munkától. A fogadtatást és díszvacsort idejében lefűták és sürgősen megíták a budapesti központnak, hogy bármennyire ünnepnek tartják Héjjasék szegedi szereplését, az időt nem tartják alkalmasnak erre. Idővel majd értesítik a központot, amikor méltó fogadtatással fogják várni a nagy vezéreket. Így most Héjjasék szegedi látogatása ismét elmaradt. Ez alkalommal nem a nagy vezérek indolenciáján mulott. Szeged nem kíváncsi az ellenforradalom nemzeti hőseire.

Esküdt Lajos továbbra is letartóztatásban marad.

Mayer János mindenkit tisztázott, csak Esküdtet vádolta. — Érdekes tanuvallomások.

Budapest, november 20. Az Esküdt-ügy tárgyalásának folytatását a bíróság ma délelőtt 10 órára tűzte ki, 10-kor azonban még egészen üres volt a tárgyalóterem. A vádlottak közül egyedül csak Esküdt van jelen, aki kevéssel 10 óra előtt érkezett meg két szuronyos fegyházor kíséretében. Nemsokára megérkezett védője is, akivel Esküdt hosszasan beszélgetett. Majd Esküdt asztalt hozatott be a fogházorokkal és maga elé helyezte a magával hozott iratokat. Később Esküdtet le is fényképezték az egyik napilap számára.

A bíróság háromnegyed 11-kor vonult be a tárgyalóterembe. Tőrek tanácselnök megnyitotta a tárgyalást és ellenőrizte, hogy a vádlottak és a tanuk megjelentek-e. A vádlottak közül Mengele és dr. Kenedi hiányzanak, akik tegnap sem jöttek meg. A tanuk közül több

ben nincsenek jelen.

Boronkay ügyész kéri, hogy azon tanuka, akik a szabályszerű idézés ellenére sem jelentek meg, holnap vezessék elő.

Tőrek tanácselnök kijelenti, hogy egyelőre csak az általános körülményekre fogják a tanuk kihallgatását folytatni.

Dr. Weisz védő kijelenti, hogy védence tegnap a kihallgatás során vallomását megtagadta és ezért felolvassák az iratokat. Védence utasítására kéri az elnököt, engedje meg neki, hogy most emondhassa mondanivalóját.

Tőrek: Esküdt először mindent, ami a pörre vonatkozik, de csak akkor beszélhet, amikor kérdezem (s csak arról, amiről én kérdezem). Esküdtnek módjában lesz mindent elmondani, tehát nem panaszkodhat jogtalanságról, mert saját maga mondott le jogáról.

Mayer János vallomása.

Belép a terembe Mayer János földmívelésügyi miniszter, aki tanukihallgatásra jelentkezik az elnöknel.

A tanu: Csak annyit tudok, hogy a pártkörben Meskó Zoltán egy ízben rendkívül fehérodva fakadt ki az ellen, hogy Esküdt Lajos bizonyos visszaéléseket követ el a minisztériumban. Nagyatádi Szabó István ekkor felháborodott, azonnal behívatta Esküdt Lajost, aki tiltakozott az ő meggyanúsítása ellen és azt monddta, hogy valaki a dolgalmak útján akarja őt innen eltávolítani.

Elnök: Más panasz nem merült fel Esküdt ellen?

Tanu: De igen, igazolni azonban abban az időben még senki sem tudta őket. Mikor a panaszokról jelentést tettem a miniszternek Esküdt megint igazolta magát és miután nem tudunk konkrét adatokat találni, hogy elmozdíthatlak volna, eltartott. Csak később győződöttünk meg róla, hogy az ő működése mennyire nem kívánatos és ekkor már elhatározta magát a miniszter Esküdt eltávolítására, akkor azonban már megindult a vizsgálat és megtörtént a letartóztatás.

Mindenki kiviteli engedélyért házalt.

Az elnök ezután a báró Szonnaruga Valdemárné-féle kiviteli ügyről kérdezi a minisztert, aki erre csak halványan emlékszik.

Az ügyész: Volt-e Esküdtnek, mint a miniszter személyi titkárnak módja arra, hogy az ügyosztályok vezetőivel telefonon érintkezék és a miniszter megbízásából utasításokat adhasson nekik?

A tanu: Erre neki teljes mód és alkalma volt, de tisztában vagyok azzal, hogy nem a miniszter megbízásából tette ilyen esetekben, mert a miniszter és Esküdt szobája között még egy nagy szalon volt és ha a miniszter el volt foglalva a referátákkal, nem tudhatta, mit csinál Esküdt. Nagyatádi Szabó egyébként rendkívüli ember volt abban a tekintetben, hogy mindenkinek bizalmat előlegezett és emberismeret tekintetében nagyon könnyen fogadott mindenkit barátjává.

Az ügyész: Lehetséges-e, hogy ily módon Esküdt azokat a kérvényeket, amelyekért pénzt fogadott el, sürgethette és a miniszter tudta nélkül intézhette el?

Hogyan folyt a panamázás?

Mayer János most rendkívül érdekes vallomást tett arról, hogy az ő elképzelése szerint hogyan vált lehetségessé Esküdtre nézve a kiviteli engedélyekkel való panamázás.

— Nem hiszem — adta elő —, hogy Esküdtnek módjában lett volna a kérvények elintézésére bármilyen befolyást gyakorolnia. En így képzelem el a dolgot.

— A miniszter dolgozószobájának egyik oldalán a titkár a referenseket fogadta, a másik ajlónál pedig a jelentkező magánfeleket fogadja egy titkár. Az akkár referálása után a miniszter azokat az irodába küldi letisztázás végett és mikor a letisztázott akták a miniszter aláírása végett újból felkerülnek hozzá, akkor a referens ezt már nem várja, hanem ha aláírás kell, odaadják a titkárnak, hogy ez vigye a miniszterhez, aki akkor írja alá, amikor ideje van a fogadások közben erre. Esküdt a referált, letisztázott aláírásra váró aktákat vihette be és amikor az aláírás megtörtént és látta, hogy valaki engedélyt kapott, elvette az aktákat, magánál megtartotta, még aznap kiment a városba és közölte az érdekelt féllel, hogy ha ennyi és ennyi összeget fizet, megkapja a kiviteli engedélyt, mert hiszen akkor ő már tudta, hogy a kiviteli engedély készen várja az illetőt.

Az elnök: Vagyis Esküdt úgy tünitette föl a dolgot, mintha az ő közbenjárása folytán sikerült volna az engedély megszerzése?

A tanu: Csak így tudom elképzelni. Az elnök ezután Esküdtöz fordul, hogy ha van kérdése a tanuhoz, tegye fel.

A miniszter autója.

Esküdt Lajos: A kegyelmes ur azt adta elő, hogy az aláírás végett beadott aktákat aláírás után visszatartottam s azzal mentem ki a városba, hogy értesítem a feleket az engedély megszerzésének lehetőségéről. Excellenciád — fordul Esküdt Mayer János felé — nagyon jól tudja, hogy ez nem történhetett meg.

Majd a fölindulástól reszkető hangon, szinte sirásban csapva folytatja:

— A kegyelmes urnak tudnia kell...

Az elnök közbevág: Már megint kezd. Figyelmeztetem, viselje magát rendesen és beszéljen nyugodtan.

Esküdt: Tud-e arról a kegyelmes ur, hogy Tömör Angela és én mennyit autóztunk és hogy a miniszter autójával a miniszter, vagy én rendelkeztem?

A tanu: Ön nem rendelkezhetett az autóval.

Esküdt: Terjesztettek elő a kegyelmes urnak kimutatást arról, hogy én ennyit és ennyit autóztam?

A tanu: Kimutatásra nem emlékszem.

Esküdt ezután újból a Szonnaruga bárónő esetét kérdezi a tanutól, aki azonban kijelenti, hogy annak elintézéséről nem tud, majd Esküdt a Petrány-ügyről kezd újból beszélni, mire az elnök figyelmezteti, hogy ez az ügy éppen ő rá nézve kedvezően intéződött el, nincs értelme tehát, hogy azt feszegetse.

Esküdt Lajos: Nagyon köszönöm a jóindulatot, én azonban a tényeket szeretném leszögezni.

Az elnök: Ezzel végeztünk. Kérdezzen mást.

Esküdt: Megfelel-e a valóságnak, hogy ön figyelmeztette a földmívelésügyi minisztert, hogy engem ne hozzanak át hozzá?

A tanu: Ön ellen kifogásai voltak a tisztviselői karnak és én nem akartam, hogy odakerüljön, mert a tisztviselők kifogásolták, hogy a státuson kívül álló embert hozzanak be. Ön azonban visszaelt a miniszter bizalmával, befurakodott abba és olyan súlyosan visszaelt vele, ahogyan még senki. Arról különben nem is akarok beszélni, hogy milyen módon furta ön be magát a miniszter bizalmába.